

Hodnocení diplomové práce
Martina Malinová (Ševčíková)
Název projektu: Kolektivní průzkum rituálu

Martina přišla k nám do ateliéru jako naše první studentka navazujícího studia a hotová osobnost. Měla za sebou bakalářské studium dokumentární tvorby a úspěšnou kariéru aktivistky a dokumentaristky.

Z jejích projektů připomeňme například filmy *Žena Růže Píseň Kost* (2017), *Za Adolfa by žádní morgoši neměli žádný práva* (film z roku 2014, na kterém spolupracovala s Apolenou Rychlíkovou) nebo desítku dílů pořadu *Queer* pro ČT (mezi lety 2017 a 2022) včetně toho úplně posledního, dále rapový feministický projekt *Potmě* a několik čísel feministického zinu *Drzost*.

Na počátku studia ohledávala prostor současného umění a jeho rozdíly a možnosti oproti dokumentární tvorbě. V jejích projektech vždy byl patrný silný vztah k tělesnosti, feministickým tématům, kritika patriarchátu a kapitalismu, zaznamenávání času a určitá ritualita.

Po roce studium přerušila, aby se stala matkou. V době studijní pauzy v jejím nitru společně s dcerkou a mateřskou rolí také uzrálo pochopení umění a kvalitní umělecký záměr. Už její první klauzura po návratu silně a pravdivě refletovala mateřství. V dalších pracích pak propojovala vlastní magickou a terapeutickou praxi s tvorbou. A v té chvíli začínaly vznikat kvalitní projekty.

Martinino přepracování ikonické performance od Mariny Abramovic *Rhythm 0* na současnou aktualizovanou verzi. Ve svém pojetí se rozhodla neživit všudypřítomné násilí, ale zaměřit svou interpretaci na potřebu péče, a tudíž je Marinina zbraň nahrazena masážním strojkem podobně jako náboje do pistole nástavcem na masážní strojek. I všechny ostatní předměty jsou přemýšleny anebo ponechány vzhledem k možnosti využití pečujícím způsobem.

Podle Malinové již není potřeba být pasivním objektem, ale je žádoucí jednat. Rovněž zde Martina poprvé zúročila svou terapeutickou praxi a vytvořila situaci, které se diváctvo mohlo zúčastnit pouze na rezervaci a v celém časovém rozsahu akce, tj. dvou hodiny procesu léčení. Vzniklo velmi kvalitní dílo, které vybízelo k zamyšlení i akci.

Diplomová práce *Kolektivní průzkum rituálu* se skládá z pěti rituálů, které odpovídají pěti živlům včetně éteru a také fázím v životě ženy. Z každého rituálu Martina vystavuje objekt nebo objekty, které jsou zároveň schránkou pro jeho esenci.

Poté, co nejprve o samotě realizovala první rituál, vytvořila výzvu pro kolektivní průzkum. Na její výzvu odpovědělo přes dvacet osob, počet participujících se v průběhu realizace měnil. Nakonec zůstaly ve skupině jen ženy, ač původně se hlásili i dva muži.

Dílo, které máme možnost sledovat v rámci výstavy, je zprávou z tohoto kolektivního půlročního experimentu. Jedná se tedy o určitou formu relevantního uměleckého výzkumu. Těžištěm díla jsou zážitky několika osob, které svoje zkušenosti zpracovaly do formy, kterou jim Martina nabídla.

Všechny instrukce i výsledky rituálů putovaly tam a zpět poštou přes celou republiku a někdy i do a ze zahraničí. Každý rituál realizovala Martina nejprve sama a teprve poté ho nabídla ostatním. Současně během korespondence Martina realizovala výzkum o rituálech v umění a rituálech obecně, který zpracovala do teoretické části diplomové práce.

Při prvním rituálu se Martina inspirovala magickým aktem Alejandra Jodorowského. Postupně pečlivě vytrídila ze svých věcí 32 kilogramů zbytečností, které v den svých narozenin spálila. Výsledný popela smísila s popelem od dalších zúčastněných a vytvořila komponenty k celotělovému šperku, který je prvkem expozice.

Z korespondence s účastnicemi projektu, z jejich dopisů a zaslaných artefaktů vznikl archiv, který je v instalaci přítomen částečně uschovaný. Tento postup upomíná na fakt, že ne všechny skutečnosti, které hýbou světem jsou zřejmé, některé zůstávají našim zrakům skryté a je třeba se k nim propracovat. V případě archivu ho zájemce či zájemkyně musí prostě objevit v instalaci.

Betonové koule, které symbolizují toxické vztahy a transformaci této toxicity pomocí aktu nošení koulí jako zátěže na těle po 48 hodin. Koule jsou postupně vědomě opouštěny, rozbíjeny a transformovány v křehké rozbitné předměty. Prach z koulí zúčastněných putuje k Martině poštou. Vzniká objektový záznam prožitku aktu opouštění vztahové toxicity a poznámky o významu rituality v umění. Tyto kolektivní úvahy a individuální výzkum se stávají základem Martininy teoretické práce a zinu.

Ostatní artefakty, které tvoří finální instalaci, jsou výsledky dalších rituálů.

Například v ušitých očích jsou skrytě všity kousky z panenek použitých při čtvrtém rituálu.

Konceptualita celkového procesu decentralizované kolektivní realizace diplomové práce v podstatě překračuje parametr vzniku uměleckého díla směrem k uměleckému výzkumu a také směrem k životu. Pracovat takto kolektivně je v současném umění velmi podstatné. Martina se zabývá kolektivní praxí jako prostředkem nadosobního přesahu, což jako přístup nachází oporu v současném posthumanistickém feminismu i ve středověké hermetické praxi.

Rituál má dvě sféry: myšlenku a děj. V rituálu je subjekt, směr a pohyb.¹

Martininy charakteristiky rituálu v sobě vždy nesou informace o čase, o směru, o ději. Uvažuje o rituálu jako o dočasné autonomní zóně, kde se s chaosem počítá a má prostě jiná pravidla než okolní svět. Nabízí se srovnání rituálu a anarchie, které svým celoživotním dílem zkoumá Hakim Bay. Martina tématizuje i rituál jako vzpouru a revoluci.

V rámci rituálu podobně jako v momentě tvorby má člověk s vyšší mocí partnerský vztah, tato úvaha, která je volnou citací záznamu Ivy Rouge, je dobrou charakteristikou situace nehierarchického tedy nenáboženského spirituálního prožitku.

Rituál je terapie, rituál je proces, rituál je společenství. Jako v každém správném feministickém kolektivu je kladen důraz na vzájemnou podporu a péči. Rituál je hojení. Rituál je prostor ke zkoumání sebe samé. Realizace a obhajoba diplomové práce je druhem přechodového rituálu, kdy se studentka stává profesionální umělkyní.

Kolektiv účastnic spolu s Martinou uvažuje o umění i rituálu jako o formě nenásilné spirituality, o konceptuálním díle i o prostředku osvobození sebe samé z konvenčních společenských rolí. V úvodu tohoto textu bylo řečeno, že již není třeba stávat se objektem, ale je třeba konat. Jak se píše v ikonické knize *Witches Sluts Feminists* autorky Kristen J. Solle: „Čarodějka je opakem oběti.“

Kvalitní a vyzrálou práci hodnotíme stupněm 1

Darina Alster a Kateřina Olivová

¹ Citace z teoretické části diplomové práce.